

Onderzoek voor beginners

Panden in de gemeente Groningen

Deze folder is bedoeld voor degenen die weinig tijd hebben voor een uitgebreid pandonderzoek en snel - laten we zeggen binnen het tijdsbestek van een halve dag - iets over een pand willen weten. Een nuttige zoekwijzer voor mensen die antwoord zoeken op vragen als: hoe zag het pand er vroeger uit, wie waren de bewoners en eigenaars en heeft het altijd de huidige functie gehad?

Er is vooral gekeken naar gemakkelijk toegankelijke bronnen bij RHC Groninger Archieven en op het internet. Daarnaast is ook gekeken naar de bouwdoSSIERS die bij de dienst Ruimtelijke Ordening/ Economische Zaken van de gemeente Groningen kunnen worden opgevraagd. Ook wordt aandacht besteed aan een aantal boeken, waarin handige informatie te vinden is over de bouwhistorie van een groot aantal panden met name uit de eerste helft van de 20e eeuw.

Bedumerstraat, ca 1960 (1968-132)

Start bij u thuis

Het is aan te bevelen om vooraf zoveel mogelijk gegevens thuis te verzamelen. Mogelijk beschikt u al over bijvoorbeeld koopakten of krantenadvertenties die betrekking hebben op het pand waar u onderzoek naar wilt verrichten. Dat kunnen gegevens zijn uit uw familie, maar ook akten of andere bescheiden die u hebt gekregen van de makelaar, verkoper of verhuurder. Daarnaast kunt u het pand zelf bekijken: wat is de bouwstijl en past het bij de overige bebouwing en de aanleg van de omgeving.

Als het gezochte pand al bestond ten tijde van de invoering van het kadaster – omstreeks 1832 – dan kunt u een aantal gegevens vinden via de internetsite www.watwaswaar.nl. Ook wanneer u onderzoek doet naar de bewoningsgeschiedenis van een bepaalde plek, kunt u op deze site gegevens hierover vinden. Zo zijn de eerste kadastrale kaarten (Minuutplans) te bekijken samen met de bijbehorende perceelinformatie (Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels). Zie voor onderzoek naar huiseigenaren ook blz. 4.

Zoeken op straat- en plaatsnaam en op onderwerp in onze prentbriefkaartencollectie is mogelijk via onze website:

www.groningerarchieven.nl (homepage > zoeken in de prentbriefkaarten > zoekscherm).

Publicaties raadplegen

Een volgende stap is het raadplegen van publicaties. Misschien bestaat er al een boek of artikel over het huis of de straat of wijk, waar u naar op zoek bent. Zo zijn veel nuttige gegevens te vinden in de wijk- en stadsgeschiedenissen van Groningen. Speciale aandacht verdienen de hieronder beschreven wijkboeken van Beno Hofman, waarin naast de bouwgeschiedenis van panden ook de nummers van de oorspronkelijke bouwvergunningen van de desbetreffende panden vermeld worden. U vindt ze samen met een aantal andere publicaties, zoals bijvoorbeeld 'Hervonden Stad' in de studiezaal. Opvraagbaar uit onze bibliotheekcatalogus zijn daarnaast ook een reeks aan boeken over architectuur en monumenten in Groningen, welke u kunnen helpen om bijvoorbeeld op basis van stijkenmerken de ouderdom van het pand te bepalen. Zie [ken op](#)

een trefwoorden als: architectuur, monumenten, straatnamen (of een specifieke straat- of wijknaam) geeft doorgaans een goed beeld van wat we in huis hebben.

WIJKBESCHRIJVINGEN

- De Groninger Oosterparkwijk: historisch overzicht in foto's en beschrijvingen. Bedum, 1998.
- Rond Peizer- en Paterswoldseweg. Badstratenbuurt, Zeeheldenbuurt, Grunobuurt, Laanhuizen, Stadspark. Assen, 2003.
- De Korrewegwijk en de Hoogte. Leeuwarden, 1999.
- De Schildersbuurt en West End: beeldverhaal van een Groninger Stadsdeel. Groningen, 2000.

Gebouw en gebruik

Veel bouwdoossiers van panden in de huidige gemeente Groningen bevinden zich bij de dienst Ruimtelijke Ordening/ Economische Zaken (RO/EZ). Deze hebben betrekking op de periode 1900- heden en zijn in vergelijking met de hieronder beschreven exemplaren bij de Groninger Archieven doorgaans uitgebreider en bevatten meer technische gegevens. Omdat het hier 'werkdossiers' betreft is de ordening van de dossiers steeds op huidig adres (in sommige gevallen op 'vrije locatie' – voorbeeld: de wijk Beijum). Vanaf 1987 werden de gegevens op onderwerp bijeengebracht, dat wil zeggen één vergunning per dossier. De toegang daarop is toegankelijk met behulp van een automatisch systeem dat werkt per adres of aanvraagnummer van de vergunning. Van scholen en andere openbare gebouwen worden aparte 'beheerstekeningen' bewaard. Bij RO/EZ liggen tevens de dossiers van de voormalige gemeenten Hoogkerk en Noorddijk, die niet zijn aangepast aan het huidige adres en huisnummer.

De dossiers zijn – behoudens enkele recente gegevens – openbaar en ter inzage op aanvraag. Dit kan telefonisch op werkdagen of via e-mail, met vermelding van adres en pand.

In de antwoordmail wordt vermeld wanneer het dossier klaarligt. Voor dossierinzage moeten leges worden betaald. In geval van uitgebreider onderzoek is – onder bepaalde omstandigheden en op aanvraag – via RHC Groninger Archieven ontheffing van betaling mogelijk. Inzage in de bouwdoSSIERS bij de Dienst RO/EZ kan telefonisch 050 – 367 80 52 (op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 u.) en via de e-mail:

inzagebouwdoSSIERS@roez.groningen.nl.

Voor verdere inlichtingen: dhr. G. Tolkamp, Gedempte Zuiderdiep 98, 9711 HL Groningen.

Omdat de na 1987 daterende doSSIERS op dit moment worden gescand bij de Groninger Archieven kan het voorkomen dat u voor dossierinzage naar ons wordt doorgestuurd. De aanvraag van het dossier op het door de dienst RO/EZ aan u verstrekte doSSIERNUMMER verloopt via een baliemedewerker in onze studiezaal.

Bij de Groninger Archieven staan de bouwdoSSIERS en –aanvragen van de gemeente Groningen over de periode 1856-1916 alfabetisch op straatnaam beschreven in de toegangen 1844-1849 (2 delen). Let er hierbij op dat soms alleen de straatnaam is vermeld. In zo'n geval kan een kadastrale perceelaanduiding of de naam van de aanvrager van de vergunning uitkomst bieden. Als de bouwaanvraag dateert vóór 1900 kan het ook voorkomen dat het oude huisnummer staat vermeld, bestaande uit een (wijk)letter en (huis)nummer. Via het omnummerregister, dat verkrijgbaar is in de studiezaalbalie, kan worden nagegaan wat het oude adres van het door u gezochte pand is. Met behulp van het in het toegangsdeel genoemde toegang- en inventarisnummer (respectievelijk kolom 1 en 2) kan het gewenste dossier worden aangevraagd. De bijbehorende bouwtekeningen zijn uit de doSSIERS gehaald en gescand. Inlichtingen over inzage van deze op Cd-roms staande tekeningen zijn te krijgen bij de studiezaalbalie. Binnenkort zullen de scans gekoppeld aan de hier beschreven index op de computers in de studiezaal beschikbaar worden gesteld. Via een zoekscherm kan dan op straat- of persoonsnaam worden gezocht in de database van de in totaal ca. 26.000 bouwdoSSIERS. De doSSIERS zullen dan met nieuwe inventarisnummers onder één toegangsnummer aangevraagd kunnen worden.

Vanaf 1916 is het eenvoudig na te gaan wanneer een huis gebouwd dan wel verbouwd is. Zoeken in de toegangen op deze bouwdoSSIERS is mogelijk op het adres, waarop het dossier betrekking heeft en op naam van de aanvrager. De bouwdoSSIERS (inclusief de bouwtekeningen) over de periode 1917-1940 staan beschreven onder toegangsnummer 1842. Aanvraag verloopt via het gebruikelijke aanvraagstelsel. Ook hier geldt: doSSIERNUMMER = inventarisnummer. Voor inzage in de bouwdoSSIERS over de periode na 1940 is de tussenkomst van een baliemedewerker nog vereist.

Bij uw pandonderzoek is het goed om even stil te staan bij een aantal mogelijke knelpunten. In de eerste plaats is er in de loop der tijd een aantal gemeentelijke grenswijzigingen doorgevoerd. Zo werd Kostverloren in 1912 aan de gemeente Groningen toegevoegd (was gemeente Hoogkerk), gevolgd door Helpman in 1915 (was gemeente Haren) en werd de gemeente Groningen op 1 januari 1969 uitgebreid met de gemeenten Hoogkerk en Noorddijk en delen van de gemeenten Adorp, Bedum en Haren. In het algemeen kan gesteld worden dat de bouwdoSSIERS die betrekking hebben op panden in deze gebieden en dateren van vóór de annexatiedatum zijn overgebracht naar de dienst RO/EZ. In een enkel geval, zoals bij de doSSIERS uit de voormalige gemeente Hoogkerk, beschikken de Groninger Archieven ook over een deel van dat materiaal. Ook de naam van een geografische aanduiding, waarop de bouwaanvraag betrekking heeft, kan soms veranderd zijn. Zo kan het gebeuren dat ten tijde van de aanvraag aan de bouwlocatie nog geen straatna(a)m(en) toegekend was/waren of, zoals het geval was bij de annexaties, één van de dubbel voorkomende straatnamen (leden van het koninklijk huis) werd gewijzigd.

Afbeeldingen van een pand kunnen ook veel nuttige gegevens opleveren. Deze kunnen aanwijzingen geven over haar functie (gevelopschriften, uithangborden), ouderdom (nieuwbouwfoto's) of indeling (plaats van deuren, vensters, etc.). Foto's van straten en panden in de gemeente Groningen staan alfabetisch gerangschikt per straat in de kasten 23 en 24 van de studiezaal. In de mappen 84 en 85 vindt u de dorpen die onder deze gemeente vallen, waaronder

Hoogkerk en Noorddijk. De beschrijvingen van deze foto's staan in de bibliotheekcatalogus op de computers in onze studiezaal. Van deze plaatsen is ook fotomateriaal te vinden in de kasten 29 en 30 (Groningen – code G20 en Hoogkerk – code H48) en kast 32 (Noorddijk – code N26). Deze beschrijvingen staan onder dezelfde codes in kast 27, lade 1 en 2.

Bewoners

• Adresboeken stad Groningen

In de adresboeken van de stad Groningen, die over de periode 1854-1972 overigens niet jaarlijks verschenen, kunt u aanvankelijk alleen alfabetisch zoeken op beroep, naam van instellingen en namen van ingezetenen. Vanaf 1907/1908 echter is het ook mogelijk op adres te zoeken. Nadeel is wel dat alleen de namen van hoofdbewoners staan vermeld. De hieronder genoemde bevolkingsregisters en woningkaarten geven een overzicht van alle bewoners op een bepaald adres [microfiches, kast 59, lade 1].

• Bevolkingsregisters

Gemeente Groningen (periode 1822-1920).

De bevolkingsregisters geven per adres informatie over de bewoners. Het gaat dan bijvoorbeeld over iemands naam, beroep, partner, kinderen, levensovertuiging, eerdere woonadressen binnen de gemeente, datum van vestiging in de gemeente, datum van vertrek, geboorte, overlijden, etc. Zoeken in de registers is vrijwel alleen mogelijk op naam van een bewoner. De naamindex is te vinden op de startpagina van een aantal computers in onze studiezaal. Hoe u daarin kunt zoeken en vervolgens met de gevonden gegevens de op microfiches staande registers kunt bekijken leest u in het informatieblad 'zoeken in het bevolkingsregister van de stad Groningen'. Deze is te vinden in het folderdisplay bij de balie [microfiches in kast 60 en 61, lade 1].

Oude gemeente Hoogkerk [microfiches in kast 63, lade 1; index 316 in kast 14]

Oude gemeente Noorddijk [microfiches in kast 64, lade 1; index 129 en 130 in kast 13].

• Gezinskaarten stad Groningen

Het bevolkingsregister wordt opgevolgd door het systeem van gezinskaarten. De Groninger Archieven beschikken alleen over de kaarten van de gemeente Groningen (1920-1938). De indeling is niet langer op adres, maar op naam van het gezinshoofd. [microfiches, kast 59, lade 1].

• Woningkaarten gemeente Groningen

De per adres geordende kaarten geven over de periode 1921-1960 de opeenvolgende hoofdbewoners en de datum van vestiging en vertrek. Aanvraag van de stukken gebeurt met behulp van het aanvraagstelsel op de computers in de studiezaal (toegangnummer 1607, inventarisnummers 926-991).

Eigenaren

Voor gegevens over het eigendom van een pand is kadastraal onderzoek nodig. Een nuttig hulpmiddel daarbij is onze folder 'onderzoek in kadastrale archieven'. Een groot deel van het onderzoek kan worden verricht met behulp van de zogenaamde 'digilegger-database'. Deze is alleen te raadplegen in onze studiezaal. Informatie hierover is te verkrijgen aan de studiezaalbalie.

*Dit is een publicatie van
RHC Groninger Archieven*

Wijzigingen voorbehouden

Bezoekadres
RHC Groninger Archieven
Cascadeplein 4
9700 RM Groningen

T 050 599 20 00
F 050 599 20 50
E info@groningerarchieven.nl
W www.groningerarchieven.nl

Openingstijden

In de maanden september t/m juni:
Dinsdag 9.00 - 21.00 uur
Woensdag t/m vrijdag 9.00 - 17.00 uur
Voor openstelling op zaterdag zie:
www.groningerarchieven.nl of het informatieblad in de hal
In de maanden juli t/m augustus:
Dinsdag t/m vrijdag 9.00 - 17.00 uur